

גיליון מס' 532 חג הסוכות
תשפ"ד שנה שטים עשרה

אבינו מלכינו פתח שערי רחמים,
רפואות וישועות בזכות
רבינו נחמן בן פיגא מברסלב
זכותו יגן עלינו ועל כל בית ישראל
נלב"ע ח"י תשרי תקע"א
תנצב"ה

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

אבעלי אסופות

"יו"ט א' דסוכות שחל בשבת"

ואוכל ושותה בזמן, ושר בזמן... ובשאר הזמנים הוא לומד. (ראה ישר).

חשש חסר כשיו"ט ראשון חל בשבת

שנה אחת כשחל יו"ט ראשון של חג בשבת, באתי לרבינו זצ"ל בערב שבת עם שאלה על האתרוג, ורבינו זצ"ל הסתכל, ואמר לי, הרי השנה חל יו"ט ראשון בשבת, וכעת כבר יום ו', והרי כתוב בגמ' עירובין (מ"ג ב') שאליהו לא יבא בע"ש, וא"כ השנה אין אתרוג ביו"ט ראשון ובשאר ימים הרי אין פסול חסר, ואמרת לפניו מה שאמרו בשם מרן הגרי"ז זצ"ל, שאמר לבעל השבט הלוי זצ"ל בהיותו בזכרון מאיר, בשבע ברכות לבנו הגר"מ זצ"ל, שאנחנו פוסקים כמו הסדור שאחכה לו בכל יום גם בשבת, וכבר יבא אליהו וישיב גם קושיא זו מהגמ', ואמר רבינו זצ"ל, אם בגמ' כתוב שלא יבא אז לא יבא, ומה שאמרים אחכה בכל יום אי"ז קושיא, כי לא כתוב אחכה בכל יום שיבא היום, רק אחכה בכל יום שיבא בעתו ובזמנו, וכמו אמא המחכה לבנה שישוב מהישיבה, ויודעת שלא יבא רק בסוף הזמן או בשבת, אבל כל השבוע מחכה לעת שיבא, והכא נמי לשועתך קיינו כל היום, שיבא בעתו ובזמנו בב"א.

אולי אליהו אצל הרב שך...

והנה בגמ' בעירובין שם אמרו קא סלקא דעתך מדאליהו לא אתא משיח נמי לא אתי, במעלי שבתא לישתרי, ומשני אליהו לא אתי, משיח אתי. דכיון דאתי משיחא הכל עבדים הן לישראל. ומבואר דמשיח יכול לבא גם בערב שבת, ושפיר א"א תחנון גם בע"ש. ובמסכת סנהדרין (צ"ח א') אמר ליה ריב"ל למשיח לאימת אתי מר, אמר ליה היום. אתא לגבי אליהו. אמר ליה שקורי קא שקר בי, דאמר לי היום אתינא, ולא אתא, אמר ליה הכי אמר לך היום אם בקלו תשמעו, ומבואר דמשיח יכול לבא בכל יום גם בשבת, והיינו באחישה כמש"כ התומים בכללי ס"ס (ס"י ק"י) שרק בגאולה בעתה יבא אליהו תחילה אבל בגאולה של אחישה יכול לבא גם ללא ביאת אליהו תחילה, [אמנם בגמ' עירובין מבואר דבסתמא א"צ לחוש לכך ולכן מותר בשבת ביין מי שנדר ביום שבת דוד בא, אך נראה בגמ' דכ"ז כשיבא קודם משיח אבל באחישה במהרה יבא אלינו עם משיח בן דוד גם בע"ש]. ועי' במסכת עירובין (שם) דאמר קרא הנה אנכי שלח לכם את אליה הנביא וגו', ולכן שרי בשבת ביין מי שנדר ביום שבת דוד בא, דהא לא אתא אליהו מאתמול. ופריך אי הכי, בחול כל יומא ויומא נמי לישתרי, דהא לא אתא אליהו מאתמול, אלא אמרינן לבית דין הגדול אתא. הכא נמי לימא לבית דין הגדול אתא, וזכורני שפעם בסעודת שבת אמר רבנו זצ"ל בערגה, אולי יבא משיח היום, ושאלו הרי בגמ' מבואר שלא יבא בשבת אם לא בא אליהו אתמול לבי"ד הגדול, ואמר אולי כבר בא אצל מרן הגרא"מ שך זצ"ל שהוא כבי"ד הגדול.

ונשאל רבנו זצ"ל בענין מה שמצינו זמנים שקבעו לביאת המשיח כגון ניסן ומוצאי שביעית צ"ע והרי אחכה בכל יום שיבוא, והשיב, יש חילוק בין בעתה לבין אחישה, ועוד נשאל שם בענין זמנים שקבעו חז"ל שאין משיח בא כגון שישי ושבת, והרי אחכה לו בכל יום שיבא, והשיב בכל יום ר"ל בכל יום שראוי לבא, חוץ מימים אלו, והוסיף שדוקא אליהו לא בא בע"ש, אבל משיח יכול לבא כמבואר בגמ', (דולה ומשקה).

מדור זה נכתב לעילוי נשמת
אבי מורי הרב ברוך מאיר ב"ר יעקב ישעיהו ויסברג זצ"ל
ואמי מורתי מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אנגל זצ"ל תנצב"ה

לקבל תוספת יו"ט ללא תוספת שבת

כתב רבינו זצ"ל, דיום טוב שחל בשבת מסתבר שאי אפשר לקבל תוספת יו"ט ולא של שבת (מועדי הגר"ח ח"א תשובה קצ"ג). ואמר רבינו זצ"ל, מה שטען העמק ברכה (עמוד ס"ו תוספת שבת ויו"ט) שאם הוא רק תוספת על שבת מלאכה, אפשר גם במקצת מלאכות, זה אינו מוכרח, ד"ל דמ"מ צריך את כל המלאכות, וא"א לחלק קבלתו בין שבת ליו"ט דיום א' אין מתחלק, ובקבלת תוספת יו"ט יש ממילא גם קבלה לשבת, ואף שיו"ט קיל יותר משבת מ"מ לא שייך לכו"ע לחלק קבלת מלאכות יו"ט ולא שבת, (דרך שיחה ח"ב עמוד רע"ד).

הדליקה נרות רק עבור יו"ט

נשאל רבינו זצ"ל, לגבי יו"ט שחל בשבת, וטעו בברכה בהדלקת הנר וברכו רק על נר יום טוב ולא שבת האם תחזור בהדליק ולברך, והשיב, כמדומה שחזרת, וצ"ע, (מועדי הגר"ח ח"א תשובה ר"ה) ונשאל רבינו זצ"ל, בהא דביו"ט שחל בשבת אומר של שבת ושל יו"ט, ומ"ט אין בהא משום אין חותמין בשתיים, והשיב, וז"ל שבת בכלל יו"ט ע"ש, ובר"ה שאומר יום הזכרון ל"ש זה, (ענפי משה יו"ט), אם טענתה והדליקה רק עבור שבת אם זה קודם השקיעה יחזור הבעל וידליק ללא ברכה, (שמענו כן ראינו).

שירה בשבת ויו"ט ושמחת בית השואבה

שמעתי מרבינו זצ"ל שמרן החזון איש זצ"ל היה סועד עם משפחת גיסו, מרן הקה"י זצ"ל ובני משפחתו בסעודות שבת ויו"ט, כשהיו דרים בסמיכות אליו, ואביו מרן הקה"י זצ"ל היה מאריך בשירות ותשבחות, ובשבתות היה מרן החזו"א יוצא לחדר סמוך ללמוד כשהאריכו על שולחנם, וחזר לסוף שיר המעלות כשאמרו 'בא יבא ברינה', ובשבת שאין חיוב שמחה לא היה מקפיד כ"כ שישירו כולם, אבל ביו"ט לא היה מותר לילדים משום שמחת יו"ט, ורבינו זצ"ל היה מרבה בשירי יו"ט וגם בראש השנה היה שר הרבה זמירות, ואמר שהמשנ"ב (סי' תקצ"ז סק"א) הכריע דיש מצות שמחה גם בר"ה, והתחיל בעצמו כמה שירים : ויעשו כולם אגודה אחת, ושמחת בחגך, אתה בחרתנו, (שמענו כן ראינו ח"ב פ"י סי' כ"ד), ובשמחת בית השואבה במוצאי חג היה מתחיל לשיר וטהר לבנו לעבדך באמת, ואמר לי ששר זה בסוכות כי כ' מהאריז"ל שזה ראשי תיבות לולב.

שירה בשמחת תורה ומחאות כף

רבינו זצ"ל היה מרקד בהקפות עם הס"ת ומוחה כף כנגד המשוררים, ואמר שבילדותו מחה כף בשינוי, כי אביו מרן הקה"י זצ"ל החמיר שלא למחות כפים בשמחת תורה רק בשינוי, ור' צבי כגן היה מכריז במנין של מרן החזו"א: 'אסור למחוא כפים אלא בשינוי, וכל המשנה ידו על התחתונה', דהיינו, שמשנים שלא למחות כף אל כף כנהוג כף כנגד כף אלא יש למחות רק על גב היד בשינוי, ומרן החזו"א אמר לר"צ כגן, שעפ"י דין בשמחת תורה אין צריך לעשות בשינוי, וגם לי אמר כך, (להדבק ח"ב עמוד קמ"ד).

מתמיד זה מי ששר בזמן ולומד בזמן

כשנחלש רבינו זצ"ל, היה מרקד בשמחת תורה עם הס"ת רק בהקפה הראשונה ואח"כ יושב כשאוחז ס"ת קטן בידו, ופעם בשמחת תורה כשישב במקומו וראה שאני ג"כ עומד על ידו ולא מרקד מספיק, קרא לי, ואמר, אתה יודע מה זה מתמיד, אני יגיג לך, מתמיד זה מי שהולך לישון בזמן, קם בזמן, מתפלל בזמן,

שָׁגִים קְדֻמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלַת הַדּוֹרוֹת

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

מדור שָׁגִים קְדֻמוֹנִיּוֹת - לשבועות הבאים בעזה"

פרשת נח - מרן הגר"נ קרליץ זצ"ל (גלב"ע שמחת תורה)

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

הגאון ר' זלמן דרורי זצ"ל רב דביהמ"ד 'חמדת צבי' (גלב"ע י"ב תשרי תשס"ב)

רבינו יוצא משמחת ברית מילה כשלצידו רבי זלמן ז"ל

שיעורי ר' אלחנן וסרמן

בילדותו והוא כבן י"ד למד ר' זלמן אצל הגה"ק רבי אלחנן וסרמן הי"ד ואצל הגאון רבי דוד רפפורט בעל 'מקדש דוד הי"ד בברנוביץ, ושמע אצלם

שיעורים על מסכתות חולין פסחים ובבא בתרא, ורשם את השיעורים. כעבור שנים רבות ביקשו ממנו להדפיס את השיעורים לתועלת בני התורה שצמאים לכל דבר חידוש, ואכן הוא סידר את זה להדפסה.

ובאותם שיעורים היה רבי אלחנן מזכיר מראי מקומות רבים מגמרא ורמב"ם וראשונים, וכן אחרונים כמו רבי עקיבא איגר ועוד, וקודם הדפסת השיעורים היה הכרח לציין את כל אותם המקומות.

ורבי זלמן ביקש מבנו הגדול ר' מרדכי (שהיה אז בחור) שיחפש בעצמו וישלים את המראי מקומות, ואכן חיפש ומצא את הרוב, אלא שהיה חסר עדיין כמה עשרות ציונים נוספים.

רבי זלמן הגה רעיון פשוט: הוא ביקש מרבינו שיואיל לשבת עם בנו ולמצוא לו המראי מקומות, ורבינו הסכים וקבע לו יום ושעה מאוחרת בלילה, שיבוא עם המחברות.

ואת המשך הדברים תיאר לנו הבן שליט"א: "הגעתי אכן בשעת הלילה שנקבעה לי, בשנים ההם ביתו של רבינו היה צר מהכיל, וילדיו ישנו על מטות צפופות בחדרי הבית, עברתי בין המזרונים והתיישבתי לידו".

"ואז אמר לי בחביבות, נו נראה מה לא מצאת".

"והתחלתי לשאול אותו מהמחברת שיעורים, היכן מופיעה גמרא זו, ותיכף ענה בעל פה, מסכת פלונית ודף אלמוני. וכך אמר בעל פה גמרא אחר גמרא, והשלים את כל המקומות שהיו חסרים.

"אחרי זה שאלתי מקומות שונים ברמב"ם, ולא רצה לענות בעל פה, אלא אמר מיד היכן זה ותוך כדי דיבור מיד פתח את הרמב"ם הקטן שהיה לו, ואמר לי תסתכל זה כאן, וכך הראה לי בדיוק איפה כל דבר".

כך ישבנו כשלושים וחמש דקות, ובזה הוכן הספר לדפוס". [ושם הספר 'קובץ ענינים']

לא ויתר על מצות הניחוח

בפטירת של רבי זלמן, הגיע רבינו לנחם את בניו, וסיפר נהגו רבי ישעי אפשטיין, שרבינו הגיע לנחם בערב יום טוב של סוכות, והתקשה מאוד לעלות במדרגות הבית וראו עליו מאמץ מיוחד, ורבי ישעי שאל אם הוא חש בטוב ואולי יוותר על מצות הניחוח אבל רבינו לא אבה לוותר על זה.

ולמחרת התברר שרבינו עבר 'אירוע מוחי' ואושפז אח"כ בבית החולים כמה שבועות. בעת הניחוח התבטא רבינו בביטוי נדיר ואמר שהוא ידע ללמוד, והוסיף כי "רבי זלמן היה כל כך גדול, שהוא בעצמו לא ידע עד כמה הוא גדול".

תמונה נדירה - ערב סוכות תשס"ב

רבינו בעת ניחוח אבלים, כאשר שעות ספורות לאחר מכן נודע כי באותו הזמן היה בעיצומו של 'אירוע מוחי' שעבר עליו

בקשה מהקוראים שיחיו

הנה לאחר החגים יכנס המדור לשנתו השלישית (!!!) כאשר עד היום זכינו לכתוב על הקשר של רבינו, שיחו ושיגו עם למעלה משבעים גדולי תורה ויראה של הדור האחרון ושל הדורות הקודמים, ועוד היד נטויה בעז"ה להמשיך לכתוב.

ובאנו בבקשה למי שיכול לשלוח עובדות ופניני הלכה או מעשים הידועים לו מכלי ראשון מרבינו עם גדולי ישראל, וכן תמונות, מסמכים, התכתבויות וכדו' יועיל נא לשלוח לנו לזכות את הרבים ותבוא עליו ברכת ה' וכל טוב.

ראה למרחוק

מספרים ילדיו שיחי' של רבי זלמן, שכבר מילדותם, בעוד רבינו היה אברך צעיר בכולל 'חזון איש', היה אביהם מחדיר בהם הערכה גדולה לרבינו ואומר להם 'דעו לכם הוא עוד יהיה לגדול הדור והכל ילכו על פיו'. וכך נהג הוא בעצמו, למרות שהיה מבוגר ממנו במספר שנים ביטל עצמו מכל וכל, והיה מרבה לבוא אליו לשאלות, עצות וברכות.

ובזמנו הרבה התפלאו, והיו גם שלגלו על זה, אבל כעבור שנים הכל ראו שרבי זלמן אכן צדק (ובאמת רבי זלמן ז"ל זכה וכל בניו התלמידי חכמים היו דבוקים ברבינו ותמיד באים לשאול כל דבר את פיו, קטן כגדול).

משמאל לימין: רבי מרדכי דרורי שליט"א ראש ישיבת 'חמד', רבינו, רבי זלמן דרורי

אמונת חכמים

אחד מנכדיו של רבי זלמן לא נפקד בזרע של קיימא כמה שנים לאחר נישואיו. רק זלמן פנה מעצמו להזכיר את שמו אל רבינו, שבירכו "עוד יהיו לך ילדים".

כעבור תקופה ארוכה, והברכה עוד לא התקיימה, התבטא ר' זלמן בפני אחד מבני המשפחה, "על פלוני אני לא דואג. הרי רבי חיים בירך וזה יתקיים". ואכן כך הוה, כמה שנים אח"כ נפקד בפרי בטן (מנכדו הג"ר אליהו גולדברג).

חברותא לחומש ויקרא

בשנים שרבי זלמן שימש כמחנך בת"ת 'מרכז' בבני ברק, היה מרבה לשאול את רבינו בנושאים שלימד, ותמיד רצה שמשנתו תהיה סדורה לו, ובכל ספק תורני שהתעורר לו היה ממחר לרבינו כדי שיישב את הדברים. וסיפר בנו רבי מרדכי, שכשלימד את פסוקי הקרבנות בחומש ויקרא, ישב עם רבינו ולמדו כסדר את כל הפסוקים שקשורים לקרבנות ולמדו יחד כמעט כל חומש ויקרא יחד בעיון.

ובאחד הפעמים הגיע ר' זלמן ושאל שאלה, ורבינו אמר לו שיעיין אח"כ, ובאותו הערב הגיע אל ביתו של רבי זלמן לומר תשובה (מפי בנו רבי מרדכי שליט"א ראש ישיבת 'חמד').